

Rapport

Datum: 3 juni 2005

Rapportnummer: 2005/161

Klacht

Verzoekster klaagt erover dat de officier van justitie te Maastricht:

- haar in 1995 inbeslaggenomen auto heeft vervreemd;
- haar niet heeft geïnformeerd over het voornemen en de beslissing tot vervreemding;
- pas in 2002 andere inbeslaggenomen goederen aan haar heeft teruggegeven.

Voorts klaagt verzoekster erover dat het College van procureurs-generaal:

- haar een bedrag van € 11.248,30 heeft toegekend voor de auto, terwijl deze in september 1995, na inbeslagneming, was getaxeerd op € 24.549,51;
- het verzoek om vergoeding van de door verzoekster voldane verzekeringspremie heeft afgewezen.

Beoordeling

Algemeen

Op 4 april 1995 werd in het kader van een strafrechtelijk financieel onderzoek tegen verzoekster conservatoir beslag gelegd op haar auto, een geldbedrag en sieraden. De Dienst Domeinen voor de regio Rijen en Herkenbosch taxeerde de auto op 1 september 1995 op een bedrag van f 54.100. Op 9 februari 1996 werd verzoekster veroordeeld door de arrondissementsrechtbank te Maastricht. Zij stelde hoger beroep in tegen het vonnis. Binnen de door artikel 511b Wetboek van Strafvordering (Sv) voorgeschreven termijn van twee jaar na de uitspraak in eerste aanleg, sloot het Openbaar Ministerie het strafrechtelijk financieel onderzoek en stelde op 23 januari 1998 een ontnemingsvordering in ter hoogte van f 88.000. De behandeling van de ontnemingsvordering werd tijdens een zitting van de arrondissementsrechtbank te Maastricht op 15 april 1998 geschorst in afwachting van de behandeling van het hoger beroep van de strafzaak. Bij arrest van 29 oktober 1998 veroordeelde het gerechtshof te 's-Hertogenbosch verzoekster tot het verrichten van onbetaalde arbeid gedurende 240 uur en tot zes maanden voorwaardelijke gevangenisstraf met een proeftijd van twee jaar.

I. Ten aanzien van de vervreemding van de auto

Bevindingen

1. Verzoekster klaagt erover dat de officier van justitie van Maastricht haar inbeslaggenomen auto in 1999 heeft vervreemd. Zij merkte op dat er nooit een

rechtszitting was geweest ten aanzien van de ontnemingsvordering.

2.1. De minister van Justitie acht de klacht niet gegrond. Hij liet weten dat het Openbaar Ministerie op grond van artikel 117, aanhef en tweede lid Wetboek van Strafvordering (Sv) machtiging kan geven om bepaalde voorwerpen te vervreemden. Vervreemding vindt plaats om de kosten van bewaring te beperken. Zaken waarvan de waarde niet in redelijke verhouding staan tot de kosten van bewaring, kunnen worden vervreemd. De waarde van de auto die op grond van artikel 94a Sv in conservatoir beslag was genomen daalde, terwijl het Openbaar Ministerie bewaarkosten aan de bewaarder diende te betalen. Het voertuig was vervangbaar en de waarde op eenvoudige wijze vast te stellen, aldus de minister.

2.2. In antwoord op enkele vragen van de Nationale ombudsman liet de minister verder nog weten dat er door de Dienst Domeinen geen verzoek was gedaan om een machtiging tot vervreemding te krijgen. Hij voegde daaraan toe dat een conservatoir beslag wordt geregistreerd in het Conservatoir en Executoriaal Beslag Systeem (CEBES-systeem; N.o.). Het Bureau Ontnemingswetgeving van het Openbaar Ministerie (BOOM) neemt een dergelijk beslag automatisch over en verzorgt in deze gevallen een machtiging tot vervreemding namens de officier van justitie. Uit een bijgevoegd afschrift van de machtiging tot vervreemding blijkt dat BOOM deze machtiging heeft gegeven op 10 mei 1999 en dat de vervreemding is uitgevoerd door de Dienst Domeinen Roerende Zaken op 9 september 1999, waarbij de auto f 24.788 opleverde.

2.3. Tot slot liet de minister nog weten, in antwoord op de vraag waarom de beslissing over de intrekking van de ontnemingsvordering pas in september 2001 was genomen, dat de hoofdofficier van justitie te Maastricht had aangegeven dat het dossier na de uitspraak van het gerechtshof op 29 oktober 1998 niet meer de benodigde aandacht had gekregen. Met het College van procureurs-generaal (hierna: College) betreurde de minister deze gang van zaken.

2.4. De hoofdofficier van justitie had in zijn ambtsbericht van 2 juli 2004 geschreven dat de ontnemingsvordering in september 2001 werd ingetrokken vanwege het verstrijken van een vrij lange termijn na het indienen van de vordering.

Beoordeling

3. In 1993 is in het Wetboek van Strafvordering de mogelijkheid opgenomen om conservatoir beslag te leggen met als doel het creëren van een verhaalsmogelijkheid voor een nog op te leggen geldboete of ontnemingsmaatregel door de rechter.

4. Voorts zijn op 1 januari 1996 gewijzigde regels met betrekking tot de bewaring van strafvorderlijk inbeslaggenomen voorwerpen in werking getreden. De doelstelling van de wetgever was onder meer om het aantal voorwerpen dat in bewaring is bij justitie en de kosten van die bewaring te beperken. Zo mag de bewaarder de bewaring van

inbeslaggenomen voorwerpen beëindigen na verkrijging van een machtiging tot vervreemding overeenkomstig artikel 117, tweede lid onder c Wetboek van Strafvordering (Sv). Op grond van deze bepaling verstrekt de officier van justitie die machtiging aan de bewaarder onder meer ten aanzien van voorwerpen die vervangbaar zijn en waarvan de tegenwaarde op eenvoudige wijze kan worden bepaald. Ingevolge het Besluit inbeslaggenomen voorwerpen (BIV) (zie Achtergrond, onder 2.) zijn onder deze voorwerpen in ieder geval begrepen motoren en auto's met een waarde van meer dan f 1.000 en minder dan f 5.000 (bedragen die golden tot 1 januari 2002). Deze lijst van het BIV is evenwel niet uitputtend.

5. Op grond van de Aanwijzing Ontneming (zoals geldig in 1999 ten tijde van de vervreemding van verzoeksters auto) is een aantal bevoegdheden voor het beheer van conservatoir beslag overgedragen van de zaakofficier van justitie aan het BOOM. Het geven van een machtiging tot vervreemding op grond van artikel 117 Sv valt hieronder, zodat een medewerker van het BOOM bij zaken, die onderhevig zijn aan een snelle waardedaling, een machtiging tot vervreemding kan verstrekken (zie Achtergrond, onder 4.).

6. In deze zaak is komen vast te staan dat verzoeksters auto, sieraden en geld in april 1995 in beslag zijn genomen teneinde verhaal van een eventueel later op te leggen geldboete of ontnemingsmaatregel veilig te stellen. De auto werd in datzelfde jaar getaxeerd op een bedrag van f 54.100. Na de veroordeling door de rechtbank in februari 1996, heeft het Openbaar Ministerie binnen de wettelijk voorgeschreven termijn van twee jaar - in januari 1998 - een ontnemingsvordering ingesteld. De behandeling van die ontnemingsvordering werd ter zitting van 15 april 1998 geschorst in afwachting van de uitspraak in hoger beroep. Eind oktober 1998 heeft het gerechtshof te 's-Hertogenbosch verzoekster in hoger beroep veroordeeld. In mei 1999 heeft het BOOM, dat de behandeling van het beslag na registratie in het CEBES-systeem automatisch had overgenomen van het Openbaar Ministerie te Maastricht, de machtiging tot vervreemding van verzoeksters auto aan de Dienst Domeinen gegeven, waarna de vervreemding in september 1999 is uitgevoerd. In september 2001 trok de officier van justitie te Maastricht de ontnemingsvordering in vanwege het verstrijken van de tijd.

7. Nu ten eerste is gebleken dat het Openbaar Ministerie op grond van artikel 117 Sv middels een machtiging van het BOOM tot vervreemding van de auto kon overgaan, terwijl voorts is vastgesteld dat het BOOM een machtiging specifiek ten aanzien van verzoeksters auto had gegeven, oordeelt de Nationale ombudsman dat het Openbaar Ministerie heeft gehandeld in overeenstemming met de wettelijke vereisten.

8. In deze zaak gaat het om de behoorlijkheid van de beslissing van het Openbaar Ministerie om de auto te vervreemden. Ter beoordeling daarvan toetst de Nationale ombudsman aan het redelijkheidsvereiste. Het redelijkheidsvereiste houdt in dat bestuursorganen de in het geding zijnde belangen tegen elkaar afwegen en dat de

uitkomst hiervan niet onredelijk is. Dat betekent onder meer dat in een geval als het onderhavige het Openbaar Ministerie de afweging dient te maken of de kosten van bewaring van een voorwerp in verhouding staan tot de waarde ervan, waarbij het risico van een snelle waardevermindering kan worden voorkomen door een vervreemding. Nu de doelstelling van de wetgever was om de kosten van de bewaring, alsmede het aantal voorwerpen in bewaring, te beperken, oordeelt de Nationale ombudsman dat het Openbaar Ministerie niet in strijd heeft gehandeld met het redelijkheidsvereiste door een machtiging tot vervreemding te verstrekken aan de Dienst Domeinen. Bij een langere bewaring zou de auto nog meer waarde verliezen. Het Openbaar Ministerie heeft in zoverre gehandeld in overeenstemming met het redelijkheidsvereiste.

De onderzochte gedraging is in zoverre behoorlijk.

Ten overvloede wordt nog het volgende opgemerkt.

9. Ten tijde van de inbeslagneming van verzoeksters auto gold de Richtlijn voor het beleid van het Openbaar Ministerie inzake conservatoire inbeslagneming van 11 januari 1995. Deze richtlijn werd per 1 december 1997 door het College vervangen door een herziene versie van een Ontnemingsrichtlijn (zie Achtergrond, onder 5. en 6.). In beide richtlijnen werd aangegeven dat de bewaring van inbeslaggenomen voorwerpen kostbaar kan zijn en dat voorwerpen snel in waarde kunnen dalen. Ter beperking van de kosten en/of handhaving van de waarde van het betreffende voorwerp kon de officier van justitie ook op basis van die twee richtlijnen onder meer onderzoeken of het beslag op het voorwerp door vervreemding van het voorwerp kan worden omgezet in een verhaalsbeslag op een geldbedrag.

10. Nu zeker dure auto's onderhevig zijn aan een snelle waardedaling, terwijl ze tevens vervangbaar zijn en de tegenwaarde op eenvoudige wijze kan worden bepaald, had het in de rede gelegen dat het Openbaar Ministerie de eigen richtlijnen had gevolgd en reeds eerder was overgegaan tot de vervreemding van verzoeksters auto. Op die wijze had het een verdere waardedaling kunnen voorkomen, had het bedrag van de ontnemingsvordering kunnen worden veilig gesteld en was dit ook ten bate van verzoekster gekomen toen ten slotte de vordering werd ingetrokken en het beslag op de opbrengst van de auto werd beëindigd. Zoals in de Memorie van Toelichting bij de wetwijziging van 1996 staat vermeld (zie Achtergrond, onder 2.), moet het Openbaar Ministerie in staat worden geacht een goede prognose te maken over het uiteindelijke lot van de inbeslaggenomen voorwerpen. De Nationale ombudsman kan zich voorstellen dat er meerdere momenten zijn geweest waarbij het voor het Openbaar Ministerie duidelijk werd dat het beslag op de eigendommen van verzoekster een zaak van lange adem werd, zoals bijvoorbeeld op het moment dat hoger beroep werd ingesteld tegen de uitspraak van de rechtbank, of op enig moment gedurende het strafrechtelijk financieel onderzoek.

II. Ten aanzien van de informatieverstrekking

Bevindingen

1. Verzoekster klaagt erover dat de officier van justitie haar niet heeft geïnformeerd over het voornemen en de beslissing tot vervreemding. Volgens verzoekster kreeg zij van haar BMW garage in 1999 te horen dat de auto te koop stond aangeboden bij de Dienst Domeinen. Toen zij informeerde bij de Dienst Domeinen of ze de auto kon kopen, bleek dat er al een bod was gedaan en dat er bovendien meerdere inschrijvingen voor waren. De Dienst Domeinen had haar op dat moment telefonisch meegedeeld dat hij een machtiging tot vervreemding had, aldus liet verzoekster telefonisch weten.

2. De minister van Justitie acht de klacht niet gegrond. Volgens hem kan de officier van justitie een machtiging tot vervreemding afgeven zonder dat de beslagene vooraf van het voornemen tot vervreemding in kennis wordt gesteld.

Beoordeling

3. Het vereiste van actieve en adequate informatieverstrekking houdt in dat bestuursorganen burgers met het oog op de behartiging van hun belangen actief en desgevraagd van adequate informatie voorzien.

4. Het is de bedoeling van de wetgever geweest om zonder voorafgaande rechterlijke tussenkomst bepaalde categorieën inbeslaggenomen voorwerpen te vervreemden. De bevoegdheid tot het verlenen van een machtiging tot vervreemding is toegekend aan de officier van justitie. De wettelijke bepalingen en het BIV bevatten geen verplichting voor de officier van justitie om de (voorgenomen) machtiging tot vervreemding kenbaar te maken aan de beslagene. De vraag is nu of in dit geval gebleken is van omstandigheden op grond waarvan het Openbaar Ministerie verzoekster toch had moeten inlichten over het voornemen en de beslissing tot vervreemding en door dit na te laten niet behoorlijk heeft gehandeld.

5. In de zaak die leidde tot rapport met nr. 2004/112 oordeelde de Nationale ombudsman dat van zulke omstandigheden sprake was. Door of namens verzoekster was namelijk in de maanden tussen inbeslagneming en vervreemding frequent contact opgenomen met het parket teneinde te weten te komen wat er met haar in beslag genomen auto ging gebeuren. Van dergelijke omstandigheden is in de hier te beoordelen zaak niet gebleken. Enkel is tijdens het onderzoek van de Nationale ombudsman door verzoekster meegedeeld dat zij belangstelling had om een bod op haar eigen auto uit te brengen toen Domeinen deze, vier jaar na de inbeslagneming, te koop aanbood. Verzoekster die werd bijgestaan door een advocaat, heeft kennelijk geen gebruik gemaakt van de mogelijkheid om de auto onder het stellen van zekerheid terug te vragen (art. 118a Sv, zie Achtergrond, onder 1.). Daarnaast kan de Nationale ombudsman zich voorstellen dat het Openbaar Ministerie bij bijzondere en unieke voorwerpen een beslagene informeert over de

mogelijkheid tot zekerheidsstelling. Echter, de Nationale ombudsman stelt vast dat verzoeksters auto niet van een zodanig merk en type was, dat die niet vervangbaar was. In dit geval is de Nationale ombudsman dan ook van oordeel dat het Openbaar Ministerie niet in strijd met het vereiste van actieve en adequate informatieverstrekking heeft gehandeld door haar niet in te lichten over het voornemen en de beslissing tot vervreemding.

De onderzochte gedraging is op dit punt behoorlijk.

III. Ten aanzien van de teruggave in 2002

Bevindingen

1. Verzoekster klaagt erover dat de officier van justitie pas in 2002 is overgegaan tot teruggave van de overige inbeslaggenomen goederen. Volgens verzoekster heeft de officier van justitie bij de teruggave onvoldoende voortvarendheid betracht, omdat het gerechtshof reeds in 1998 uitspraak in de strafzaak had gedaan. Volgens verzoekster ging het om sieraden van haar moeder en geld. Verzoekster had de sieraden in maart 2002 opgehaald bij de Dienst Domeinen. Het BOOM informeerde verzoekster bij brief van 3 september 2002 dat het geldbedrag op haar rekening was overgemaakt.

2.1. De Nationale ombudsman merkt op dat de minister van Justitie in reactie op dit punt spreekt over andere voorwerpen dan verzoekster. De minister van Justitie acht dit klachtonderdeel wel (kennelijk) gegrond en liet weten dat het hierbij om een krant, agenda, tas, aantekeningen en dergelijke ging. Hij verwees in zijn reactie naar een brief van 9 januari 2004 van het College van procureurs-generaal, gericht aan verzoekster, waarin stond vermeld dat het niet mogelijk was gebleken om een helder overzicht te geven welke van de inbeslaggenomen goederen door de politie waren teruggegeven dan wel vernietigd. De minister liet weten dat, wanneer verzoekster bij het College een gespecificeerde opgave zou doen van de waarde van deze goederen, het College desgewenst een vergoeding zou kunnen uitkeren.

2.2. De hoofdofficier van justitie schreef in het ambtsbericht naar aanleiding van de klacht dat vanwege het grote tijdsverloop de ontnemingsvordering was ingetrokken en beëindigd. Het Openbaar Ministerie had dit verzoekster bij brief van 4 september 2001 laten weten. Bij brief van 8 maart 2002 herhaalde de officier van justitie zijn verzoek aan BOOM om het conservatoir gelegde beslag te retourneren.

3. Zoals al eerder vermeld onder 1.2.3. liet de minister in antwoord op een aanvullende vraag van de Nationale ombudsman weten het te betreuren dat de ontnemingszaak na de uitspraak van het gerechtshof op 29 oktober 1998 niet meer de benodigde aandacht had gekregen.

Beoordeling

4. Het vereiste van voortvarendheid houdt in dat bestuursorganen slagvaardig en met voldoende snelheid optreden. Dit brengt onder meer mee dat het Openbaar Ministerie na de beëindiging van een ontnemingsprocedure binnen een redelijke termijn de inbeslaggenomen voorwerpen dient te retourneren.

5. De minister heeft reeds aangegeven dat het dossier na de uitspraak van het gerechtshof niet de benodigde aandacht had gekregen. Voorts bleek uit het ambtsbericht van de hoofdofficier van justitie dat de ontnemingsvordering in september 2001 was ingetrokken. Nu het vervolgens nog tot in ieder geval maart 2002 heeft geduurd voordat verzoekster haar sieraden kon ophalen en zelfs tot de zomer van 2002, voordat het BOOM het geld op haar rekening stortte, is de Nationale ombudsman van oordeel dat het Openbaar Ministerie niet in overeenstemming met het vereiste van voortvarendheid heeft gehandeld.

De onderzochte gedraging is niet behoorlijk.

6. De Nationale ombudsman constateert overigens dat onduidelijkheid bestaat over de klacht in die zin dat verzoekster klaagt over de late teruggave, terwijl de minister de klacht kennelijk gegrond acht omdat enkele goederen in het geheel niet zouden zijn teruggeven. Met instemming neemt de Nationale ombudsman kennis van het aanbod van de minister dat verzoekster daarvoor alsnog een gespecificeerd verzoek tot schadevergoeding kan indienen.

IV. Ten aanzien van de hoogte van het terugbetaalde bedrag voor de auto

Bevindingen

1. Verzoekster klaagt erover dat het College van procureurs-generaal haar een bedrag van € 11.248,30 heeft toegekend voor de auto, terwijl deze in september 1995, na inbeslagneming, was getaxeerd op € 24.549,51. Volgens verzoekster komt het toegekende bedrag niet overeen met de reële waarde van de auto ten tijde van de inbeslagneming. Zij is van mening dat zij recht heeft op een vergoeding die gelijk is aan de waarde zoals vastgesteld in september 1995. Aanvullend liet zij nog aan de Nationale ombudsman weten dat de Dienst Domeinen haar in 1995 reeds had verteld dat het getaxeerde bedrag de executiewaarde was, en niet de reële waarde.

2. De minister acht de klacht niet gegrond. Hij liet weten dat de verkoop van de auto was gestoeld op een wettelijke grondslag. In het geval een goed wordt vervreemd, blijft het beslag rusten op de verkregen opbrengst. Toen de officier van justitie besloot dat het niet opportuun was om de ontnemingsvordering tegen verzoekster door te zetten en opdracht gaf om de inbeslaggenomen goederen aan verzoekster terug te geven, was het niet meer mogelijk om de auto terug te geven. Op grond van artikel 119, tweede lid Sv (zie Achtergrond, onder 1.) wordt in een dergelijk geval de prijs die het goed bij verkoop heeft opgebracht uitbetaald. Dit bedrag ad € 11.248,30 alsmede de zogenaamde opgebouwde

heffingsrente, is blijkens de brief van het BOOM van 3 september (2002; N.o.) aan verzoekster uitgekeerd, aldus de minister. Hij herhaalde hiermee het standpunt van het College, zoals dit reeds bij brief van 9 januari 2004 aan verzoekster was meegedeeld.

Beoordeling

3. Het motiveringsvereiste houdt in dat het handelen van bestuursorganen feitelijk en logisch wordt gedragen door een kenbare motivering. Dit impliceert in dit geval onder meer dat de motivering van het College voor de afwijzing van een verzoek om betaling van een hoger bedrag voor de auto, deze afwijzing moet kunnen dragen.

4. Gelet op de bepaling van artikel 119 Sv, dat de bewaarder overgaat tot uitbetaling van de prijs die de auto bij verkoop heeft opgebracht, is de Nationale ombudsman van oordeel dat de motivering waarmee de minister de hoogte van het toegekende bedrag heeft toegelicht toereikend was. Daaruit blijkt onder meer dat en waarom in een situatie als deze de opbrengst bij verkoop en niet de waarde ten tijde van inbeslagneming bepalend is. De minister heeft niet in strijd met het motiveringsvereiste gehandeld.

De onderzochte gedraging is dan ook behoorlijk.

V. Ten aanzien van de afwijzing van het schadevergoedingsverzoek voor de verzekeringspremie

Bevindingen

1. Verzoekster klaagt erover dat het College het verzoek om vergoeding van de door verzoekster voldane verzekeringspremie heeft afgewezen. Verzoekster was van mening dat zij wettelijk verplicht was om de verzekeringspremie door te betalen, ook omdat zij geen vrijwaringsbewijs kon overleggen. Volgens verzoekster had zij de premie doorbetaald tot het moment dat zij te horen kreeg dat haar auto was verkocht. Verzoekster deelde de Nationale ombudsman telefonisch mee dat zij in 1999 door een medewerker van de BMW garage was geïnformeerd dat haar auto door de Dienst Domeinen werd verkocht. Nadat zij dit had nagevraagd bij de Dienst Domeinen, had zij de verzekering stopgezet.

2. De minister van Justitie volgt het standpunt van het College en liet weten de klacht niet gegrond te achten. Bij brief van 9 januari 2004 had het College verzoekster geschreven dat er geen aanleiding bestond om een vergoeding uit te keren voor de door verzoekster voldane verzekeringspremie, nu het Openbaar Ministerie had gehandeld overeenkomstig de daarvoor geldende voorschriften voor wat betreft de inbeslagneming en vervreemding van de auto. Daarnaast had het op de weg van verzoekster gelegen om de geëigende maatregelen te nemen om ervoor zorg te dragen dat de doorbetaling van de verzekering kon worden stopgezet of geschorst, zo vond de minister.

3. Bij brief van 9 januari 2004 had het College deze klacht ongegrond geacht omdat het binnen verzoeksters eigen risicosfeer lag, namelijk tussen de verzekerde en de verzekeraar. Volgens het College had verzoekster zelf contact kunnen leggen met de autoriteiten om ervoor zorg te dragen dat de doorbetaling van de verzekering kon worden stopgezet, dan wel geschorst.

Beoordeling

4. In een geval als dit, waarin een klacht over een besluit van een bestuursorgaan tot afwijzing van een verzoek om schadevergoeding niet kan worden onderworpen aan het oordeel van de bestuursrechter, is de Nationale ombudsman bevoegd die klacht te onderzoeken en te beoordelen, maar stelt hij zich terughoudend op. In zo'n geval is immers de burgerlijke rechter de instantie die bij uitsluiting bevoegd is om bindend te beslissen over de vraag of, op grond van bepalingen van burgerlijk recht, het betrokken bestuursorgaan is gehouden om de gestelde schade te vergoeden.

5. Het redelijkheidsvereiste brengt mee dat bestuursorganen voorafgaand aan elk handelen, of dit nu een rechtshandeling of een feitelijke handeling betreft, het belang van het realiseren van een doelstelling afwegen tegen de belangen van de burger. In het licht van het realiseren van de doelstelling mag de uitkomst van die belangenafweging niet onredelijk zijn.

6. Wat betreft de gehoudenheid tot schadevergoeding brengt het redelijkheidsvereiste mee dat het bestuursorgaan mag weigeren om financiële aansprakelijkheid voor ontstane schade te aanvaarden indien het op goede gronden zijn aansprakelijkheid betwist. In dat geval kan het bestuursorgaan het aan de burger overlaten om vragen betreffende de onrechtmatigheid van het handelen of betreffende de overige voorwaarden om de schadeclaim toe te wijzen aan het oordeel van de burgerlijke rechter te onderwerpen. Dit is slechts anders indien de gronden en de overwegingen waarop de betwisting van de aansprakelijkheid berust, zo evident onjuist zijn dat het bestuursorgaan in redelijkheid niet tot zijn beslissing had kunnen komen. Alsdan moet de afweging van het belang van het bestuursorgaan bij betwisting van zijn gehoudenheid tot schadevergoeding tegenover het belang van de burger bij schadevergoeding worden geacht in strijd met het redelijkheidsvereiste te hebben plaatsgevonden.

7. Met betrekking tot de klacht van verzoekster, merkt de Nationale ombudsman op dat niets aanstonds valt in te zien op welke grond het College tot vergoeding van de schade gehouden zou zijn. Zoals de Nationale ombudsman ook in rapport 2004/336 heeft overwogen, had verzoekster zich op enig moment tot de verzekeringsmaatschappij kunnen wenden om te vragen of zij de premies verder diende te betalen. Gelet hierop én gelet op de terughoudende benadering van de Nationale ombudsman in schadevergoedingszaken moet worden geoordeeld dat de afwijzing van de schadeclaim niet geacht kan worden in strijd te zijn gegeven met het redelijkheidsvereiste.

De onderzochte gedraging is behoorlijk.

Conclusie

De klacht over de onderzochte gedraging van Openbaar Ministerie te Maastricht, is
gegrond ten aanzien van:

- de teruggave van de overige goederen in 2002, vanwege schending van het vereiste van voortvarendheid;

niet gegrond ten aanzien van:

- de vervreemding van de auto;
- de informatieverstrekking over de vervreemding van de auto;
- de betaling van het bedrag van € 11.248,30 voor de auto;
- de afwijzing van het schadevergoedingsverzoek voor de betaalde verzekeringspremie.

Met instemming heeft de Nationale ombudsman ervan kennis genomen dat verzoekster alsnog in de gelegenheid wordt gesteld om een gespecificeerd schadevergoedings-verzoek in te dienen ten aanzien van overige voorwerpen die nog niet zijn teruggegeven.

Onderzoek

Op 21 maart 2004 ontving de Nationale ombudsman een verzoekschrift van mevrouw Z. te X, met een klacht over een gedraging van het Openbaar Ministerie te Maastricht en van het College van procureurs-generaal te Den Haag.

Naar deze gedragingen die worden aangemerkt als een gedraging van de minister van Justitie, werd een onderzoek ingesteld.

In het kader van het onderzoek werd de minister van Justitie verzocht op de klacht te reageren en een afschrift toe te sturen van de stukken die op de klacht betrekking hebben.

Tijdens het onderzoek kregen betrokkenen de gelegenheid op de door ieder van hen verstrekte inlichtingen te reageren.

Tevens werd aan de minister van Justitie een aantal specifieke vragen gesteld.

Het resultaat van het onderzoek werd als verslag van bevindingen gestuurd aan betrokkenen. De minister van Justitie deelde mee zich met de inhoud van het verslag te kunnen verenigen. De reactie van verzoekster gaf aanleiding het verslag op een enkel punt aan te vullen.

Informatieoverzicht

De bevindingen van het onderzoek zijn gebaseerd op de volgende informatie:

Waarde-taxatie op 1 september 1995 van verzoeksters auto door Domeinen Roerende Zaken.

Uitspraak van de meervoudige strafkamer van de rechtbank te Maastricht (9 februari 1996).

Oproeping voor de terechtzitting op 15 april 1998, ter behandeling van de ontnemingsvordering.

Proces-verbaal terechtzitting op 15 april 1998.

Arrest van het gerechtshof te 's-Hertogenbosch (29 oktober 1998).

Brief van de officier van justitie op 4 september 2001 betreffende intrekking en beëindiging ontnemingsvordering.

Brief van de officier van justitie te Maastricht op 8 maart 2002 betreffende teruggave beslag.

Brief van het Bureau Ontnemingswetgeving OM (B.O.O.M.) op 3 september 2002 betreffende afwikkeling conservatoir beslag.

Brief van verzoekster aan de officier van justitie te Maastricht, ontvangen op 10 oktober 2002.

Brief van de officier van justitie van 29 november 2002 aan verzoekster over doorzending naar het Parket-Generaal.

Brief van het College van procureurs-generaal van 9 januari 2004 aan verzoekster.

Klachtbrief van 21 maart 2004 aan de Nationale ombudsman.

Ambtsbericht van het Openbaar Ministerie te Maastricht van 2 juli 2004.

Reactie van de minister van Justitie van 16 augustus 2004.

Reactie van verzoekster van 27 september 2004.

Nadere vragen van de Nationale ombudsman aan de minister van Justitie op 2 november 2004.

Reactie van de minister van Justitie op 16 december 2004, inclusief beslissing tot vervreemding van verzoeksters auto, van 10 mei 1999. De vervreemding werd volgens dit document uitgevoerd op 9 september 1999.

Telefonische reactie van verzoekster op 4 januari 2005 en op 13 april 2005.

Bevindingen

Zie onder Beoordeling.

Achtergrond

1. Wetboek van Strafvordering

Artikel 94a

"1. In geval van verdenking van een misdrijf, waarvoor een geldboete van de vijfde categorie kan worden opgelegd, kunnen voorwerpen inbeslaggenomen worden tot bewaring van het recht tot verhaal voor een ter zake van dat misdrijf op te leggen geldboete.

2. In geval van verdenking van of veroordeling wegens een misdrijf, waarvoor een geldboete van de vijfde categorie kan worden opgelegd, kunnen voorwerpen in beslag genomen worden tot bewaring van het recht tot verhaal voor een naar aanleiding van dat misdrijf op te leggen verplichting tot betaling van een geldbedrag aan de staat ter ontneming van wederrechtelijk verkregen voordeel..."

Artikel 116, eerste lid

"1. Zodra het belang van de strafvordering zich niet meer verzet tegen de teruggave van een inbeslaggenomen voorwerp, doet het Openbaar Ministerie dit teruggeven aan degene bij wie het is inbeslaggenomen."

Artikel 117, eerste en tweede lid, onder c

"1. De inbeslaggenomen voorwerpen worden niet vervreemd, vernietigd, prijsgegeven of tot een ander doel dan het onderzoek bestemd, tenzij na verkregen machtiging.

2. De in het eerste lid bedoelde machtiging kan door het Openbaar Ministerie worden verleend ten aanzien van voorwerpen

c. die vervangbaar zijn en waarvan de tegenwaarde op eenvoudige wijze kan worden bepaald. (...)"

Artikel 118a, eerste lid

"1. Het openbaar ministerie kan ambtshalve of op verzoek van de beslagene of van een andere belanghebbende een voorwerp dat op grond van artikel 94a in beslag is genomen onder zekerheidsstelling doen teruggeven."

Artikel 119, tweede lid

"Indien de bewaarder niet aan de last tot teruggave kan voldoen, omdat de bewaring van het voorwerp overeenkomstig de machtiging, bedoeld in artikel 117, tweede lid, dan wel op de wijze voorzien in artikel 118, derde lid, is beëindigd, gaat de bewaarder over tot uitbetaling van de prijs, die het voorwerp bij verkoop door hem heeft opgebracht of redelijkerwijze zou hebben opgebracht."

2. De regeling van de bewaring en teruggave van inbeslaggenomen voorwerpen is herzien bij Wet van 12 april 1995, Stb 254, in werking getreden op 1 januari 1996

De Memorie van Toelichting bij genoemd wetsvoorstel (Kamerstukken 23 692) houdt onder meer het volgende in:

"Bij iedere inbeslagneming dient het Openbaar Ministerie zich de volgende vragen te stellen:

- kan het voorwerp terug naar de beslagene of doet deze afstand van het voorwerp;
- is er een andere - al dan niet bekende - rechthebbende;
- is het voorwerp geschikt voor bewaring of kan het met een machtiging worden vervreemd of vernietigd.

(...)

Er bestaat dan ook zeer bepaald behoefte aan de mogelijkheid bij de vraag of voorwerpen voor opslag geschikt zijn, ook het aspect te betrekken van de kosten die aan bewaring zijn verbonden. In artikel 117, tweede lid, Sv wordt aan het criterium van de (on)geschiktheid voor opslag dan ook toegevoegd dat van de kosten van bewaring van het voorwerp in verhouding tot de waarde ervan. Bij dat laatste zal ook rekening moeten worden gehouden met de waardevermindering die in concreto tijdens de bewaring is te verwachten. Daaruit vloeit eveneens voort dat ten aanzien van vervangbare voorwerpen, zoals daar zijn auto's, vaartuigen en video- en audioapparatuur, het risico van bewaring en waardevermindering kan worden beperkt door een snelle vervreemding. Het beslag komt daarna op de opbrengst daarvan te rusten en kan bij een eventuele last tot teruggave gemakkelijk

worden gerestitueerd. Het Openbaar Ministerie moet in staat worden geacht een goede prognose te maken over het uiteindelijke lot van de inbeslaggenomen voorwerpen, zodat in het grootste deel van de zaken de vordering tot verbeurdverklaring, onttrekking aan het verkeer of ontneming van het wederrechtelijk voordeel door de rechter wordt gevolgd.

(...)

Het beleid is er primair op gericht de duur van de bewaring te beperken; dat leidt ertoe dat eerst moet worden gezien of het voorwerp aan de beslagene of een derderechthebbende kan worden teruggegeven, daarna of een machtiging tot vervreemding of vernietiging kan worden verstrekt, en in de laatste plaats of de bewaring in afwachting van de einduitspraak moet voortduren. (...)"

3. Besluit inbeslaggenomen voorwerpen

Artikel 10, derde en vierde lid

" 3. Onder de voorwerpen, bedoeld in artikel 117, tweede lid, onder b, van het Wetboek van Strafvordering, waarvan de kosten van de bewaring niet in een redelijke verhouding staan tot hun waarde, zijn in ieder geval begrepen:

1°. motoren en auto's of onderdelen daarvan met een waarde van minder dan 1.000 gulden;

(...)

4. Onder de voorwerpen, bedoeld in artikel 117, tweede lid, onder c, van het Wetboek van Strafvordering, die vervangbaar zijn en waarvan de tegenwaarde op eenvoudige wijze kan worden bepaald, zijn in ieder geval begrepen:

(...)

4°. motoren en auto's met een waarde van meer dan 1.000 en minder dan 5.000 gulden;"

4. Aanwijzing ontneming van 7 juli 1998, Stcrt. 1998, 164

"2.4. *Beheer conservatoir beslag*

2.4.1. Nationaal

Na ontvangst van de kennisgeving inbeslagneming, neemt de officier van justitie binnen veertien dagen een beslissing over het al dan niet laten voortduren van het beslag. Het BOOM beheert sinds 1 januari 1997 centraal het budget voor de gerechtskosten voor het beheer van de kosten conservatoir beslag. Aan het BOOM zijn, nadat de zaakofficier van justitie de beslissing heeft genomen dat een inbeslaggenomen voorwerp niet zal worden

teruggegeven, de volgende bevoegdheden overgedragen met het operationeel worden van het CEBES-systeem.

(...)

Het geven van een machtiging tot *vervreemding* op grond van artikel 117 Sv. Veel zaken zijn onderhevig aan een snelle waardedaling, zodat tot vervreemding dient te worden overgegaan zodra dit mogelijk is. Hiermee worden ook kosten bespaard.

(...)

Het aangaan van een zekerheidsstelling. De zekerheidsstelling ex artikel 118a Sv wordt in ieder geval aanvaard:

- indien een zekerheid wordt aangeboden, die gelijk is aan de hoogte van de voorgenomen vordering tot ontneming van het wederrechtelijk verkregen voordeel;
- indien een geldwaarde of waarborg tot zekerheid wordt aangeboden, die gelijk is aan de hoogte van het maximum bedrag van de machtiging conservatoir beslag ex artikel 103 Sv.

(...)"

5. Richtlijn van 11 januari 1995 voor het beleid van het Openbaar Ministerie inzake conservatoire inbeslagneming, inwerkingtreding 1 februari 1995, Stcrt. 1995, 31

"4. Voorkoming van langdurige bewaring

De bewaring van inbeslaggenomen voorwerpen kan kostbaar zijn en/of voorwerpen kunnen snel in waarde dalen. Ter beperking van de kosten en/of handhaving van de waarde van het betreffende voorwerp kan de officier van justitie achtereenvolgens de navolgende mogelijkheden onderzoeken:

Kan een transactie worden aangeboden, zonodig met als voorwaarde eigendomsoverdracht van het voorwerp (artikel 74, tweede lid, sub d Sr)?

Is teruggave van het voorwerp tegen zekerheidsstelling mogelijk (artikel 118b Sv) (tegenwoordig 118a Sv; N.o.)?

Kan een schikking met de verdachte worden getroffen (artikel 511c Sv)?

Kan het beslag op het voorwerp door vervreemding van het voorwerp worden omgezet in een verhaalsbeslag op een geldbedrag?

(...)

6. Teruggave

(...)

2. Het beleid is erop gericht het beslag zo kort mogelijk te laten duren....."

6. Ontnemingsrichtlijn (herziene versie) van 1 oktober 1997, inwerkingtreding 1 december 1997, Stcrt. 1998, 8

" III. Conservatoir beslag

(...)

3. Beheer conservatoir beslag

Na ontvangst van de kennisgeving inbeslagneming, neemt de officier van justitie binnen veertien dagen een beslissing over het al dan niet laten voortduren van het beslag.

B.O.O.M. beheert sinds 1 januari 1997 centraal het budget voor de gerechtskosten voor het beheer van de kosten van conservatoir beslag. Aan het B.O.O.M. zijn, nadat de zaakofficier van justitie de beslissing heeft genomen dat een inbeslaggenomen voorwerp niet zal worden teruggegeven, de volgende bevoegdheden overgedragen met het operationeel worden van het CEBES-systeem.

(...)

c. Het geven van een machtiging tot vervreemding op grond van artikel 117 Sv

Veel zaken zijn onderhevig aan een snelle waardedaling, zodat tot vervreemding dient te worden overgegaan zodra dit mogelijk is. Hiermee worden ook kosten bespaard..."